

den nuværende Grundlovs § 94 om de Indskrænkninger, der kunne gjøres gjældende for Krigsmagten, var under Forhandling, blev der fremsat et Forslag om, at Krigsmænd ogsaa skulde være undtagne fra Budet i den nuværende Grundlovs § 43; men dette Forslag døde saa godt som i Fødslen; det fandt aldeles ingen Tilslutning, og deraf slutter jeg, at denne Grundlovsbestemmelse maa i særlig Grad siges at være uændelig ogsaa paa Militære. Da den desuden allerede er optagen i den borgerlige Straffelov, vilde jeg finde det urigtigt, om man ubeløst den i den militære. Jeg haaber isvrigt ogsaa, at Afskillige af dem, der ellers ikke kunde ønske, at denne Grundlovsparagraf optages her, vilde kunne stemme for dette Forslag, thi jeg synes dog, det vilde se underligt ud, om man under disse Omstændigheder, efter at Spørgsmaalet en Gang er reist, vil stemme imod en Grundlovsbestemmelse. Jeg skal endnu tilføje, at et Sidestykke til det kan vistnok paavises i andre lignende Love i fremmede Lande; f. Ex. i Belgien, hvis Forfatningsforhold vi jo staa temmelig nær i visse Henseender, findes en saadan Bestemmelse i en Lov af 27de Mai 1870, § 27, men det, som er det væsentligste Hensyn, hvorfor jeg mener, at Bestemmelsen bør optages her, er dog det, som tidligere er nævnt ogsaa af andre ærede Medlemmer, at det er den eneste Maade, hvorpaa man kan sikre sig, at de Militære fra øverst til nedest virkelig blive bekendte med denne Bestemmelse, som de skulle adlyde i ethvert Tilfælde, hvad enten de kende den eller ei. — Jeg skal derefter gaa over til § 160. Jeg kom allerede igaar Aftes leilighedsvis ved Ændringsforslaget under Nr. 72 a til at anføre denne Paragraf; da den ærede Minister satte sig bestemt imod et Ændringsforslag med Hensyn til Uærbødhed mod Overmænd, „naar de vare i Uniform“, kom jeg til at berøre, at jeg haabede, at Ministeren vilde huske dette, naar § 160 kom for, idet jeg nemlig tror, at man ikke skal benytte denne Leilighed til at gjøre endelig Forandring i den bestaaende Lovgivning, eller staa Noget fast ved Lov, som ikke tidligere har været staaet fast ved Lov. Der er ogsaa tilstrækkelig Grund til at lade dette Spørgsmaal staa aabent fremdeles. Det er nu saa længe siden, at Grundloven blev given, og endnu har man ikke følt Trang til at faae det staaet fast ved Lov. Jeg vilde meget fraraade at forhaste sig nu, altsaa vedtage en forhastet Beslutning, som ordnede dette meget vigtige Punkt, hvorledes Krigsmagten skal stilles lige over for det øvrige Folk. Det er jo den Bestemmelse, der findes i Grundlovens § 94, hvorefter der for Krigsmagten er visse Paragrafer i Grundloven, der kun komme til Anvendelse med de i de militære Love givne Forskifter. Jeg vilde ønske, at man, netop fordi der er saa megen Uvil om, hvorledes det skal ordnes, vilde udskyde Ordningen, indtil man føler stærkere Trang, dertil. Jeg

vil tillige gjøre opmærksom paa, at denne § 94 i Grundloven fandtes ikke i Grundlovsudkastet, der, som bekendt, var mere fristudet end det, der virkelig blev Grundlov. Jeg er af den Mening, at man ikke bør lægge unødvendige Baand paa de Militære. Man skal have tilstrækkelig strenge Straffebestemmelser, for saa vidt de Vedkommende ikke gjøre deres Pligt, men isvrigt maa de udenfor den militære Tjeneste baade kunne tænke, tro og tale, ogsaa i politisk Henseende, som de ville, og jeg synes, at det er nok saa vigtigt at give de Militære denne Frihed, fordi Fædrelandskærligheden maa være særlig levende hos dem. Naar de skulle værges Fædrelandet, gjælder det i Serdeleshed at holde Fædrelandskærligheden varm i deres Hjertes, og det, som egentlig er Roden eller Rulden til Fædrelandskærligheden, er jo netop Følelsen for, hvad der tjener til Fædrelandets Vel; men det er derom, Uvilen er, og der komme altsaa de politiske Spørgsmaal frem. Det forekommer mig, at det vilde blive en Slags Trælleher, naar man holdt den fjernst fra de store Strømninger i vort Folkeli; men det er det, § 160 gaar ud paa. Jeg mener, at dette Folkeli maa kunne røre sig ligesaa frit hos Krigsmænd som hos Andre, naar man paa den anden Side har Straffebestemmelser til at holde dem strengt indenfor deres Pligt, for saa vidt de ikke i Tjenesten tilfulde udføre den. Jeg kan ikke stemme for det Ændringsforslag, som et Mindretal har stillet til § 160. Jeg indrømmer, at dette Forslag indeholder et lille Fremskridt, et meget lille Fremskridt, ligesom for Ud-kastet, men netop fordi det er kun et lille Fremskridt, anser jeg Ændringsforslaget som saa meget farligere; thi hvis det vedtages, vil det gjøre det lettere at se Paragrafen vedtaget, og det vilde jeg anse for meget beklageligt. Jeg skal i den Henseende gjøre et Par Bemærkninger til, hvad der er yttret af den ærede Ordfører. Han indrømmede, at det i mange Tilfælde kommer til at afhænge af Administrationen, om man vil gjøre det ene eller det Andet, om man vil tillade dette eller forbyde Hint, tillade Noget Det og Det, og forbyde Andre det Samme, og han var ikke blind for de Misbrug eller den Vilskaarlighed, der kunde følge deraf. Men er Spørgsmaalet nu, om Sligt skal staaes fast ved en Lovbestemmelse eller ikke, saa bliver Forholdet farligere. Slaar man det ikke fast ved en Lov, men lader det staa hen i det Uvisse, saaledes som nu i Dieblisset, saa kan et Misgreb fra Myn-dighedernes Side finde sin Tilrettevisning gennem den offentlige Menings Tryk; med staa vi det fast ved en forhastet Lovbestemmelse, bliver der givet Administrationen et Skjærmbædt, som den kan skyde sig bag ved. Det er vel muligt, at denne § 160 kan give Anledning til videre Forhandling, og jeg skal derfor foreløbig indskrænke mig hertil; men det vil jeg sige, at min Stilling til hele Loven er væsentlig afhængig af den Af-